

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en lag skall stiftas, en lag om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke. Lagen skall innehålla bestämmelser

om frågor som avses i EG-lagstiftningen och ansluter sig till tillsättandet av ett nationellt behörigt organ.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Europeiska gemenskapernas råd utfärdade den 23 mars 1992 förordning (EEG) nr 880/92 om ett gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke. I anslutning till ett s.k. tilläggsprotokoll till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) stiftades lagen om godkännande av vissa bestämmelser i Gemensamma EES-kommitténs beslut nr 7/94 om ändring av protokoll 47 och vissa bilagor till EES-avtalet och om tillämpningen av beslutet (530/1994). I lagens 5 § finns bestämmelser om de arrangemang som verkställigheten av rådets förordning kräver. I nämnda lag gavs statsrådet fullmakt att utse ett nationellt behörigt organ. I lagen bestäms dessutom om sökande av ändring i ärenden som gäller ansökan om miljömärke samt om straffpåföljden vid brott mot den tystnadsplikt som föreskrivs i rådets förordning.

Statsrådet har genom sitt beslut av den 29 september 1994 (863/1994) utsett Finlands Standardiseringsförbund SFS rf till sådant nationellt behörigt organ som avses i artikel 9 i rådets förordning. Finlands Standardiseringsförbund SFS rf sköter också de nationella uppgifter som det nordiska miljö-

märkningssystemet medför.

Vad Europeiska gemenskapens miljömärkning beträffar bestäms Finlands Standardiseringsförbund SFS rf:s uppgifter på basis av rådets förordning. Uppgifterna har dessutom preciserats i ett avtal som miljöministeriet, handels- och industriministeriet och Finlands Standardiseringsförbund SFS rf slöt den 15 september 1995 om miljömärkningssystemen i Finland. I detta avtal bestäms att Finlands Standardiseringsförbund SFS rf bl.a. verkställer de beslut som Europeiska unionens behöriga organ och tillsynskommittén för gemenskapssystemet för tilldelning av miljömärke (Eco-label Regulatory Committee) fattar vid sina möten, är nationell informationscentral i fråga om gemenskapens miljömärkning, publicerar grunderna för tilldelning av miljömärke, behandlar ansökningar om rätt att använda gemenskapens miljömärke, beviljar användningsrättigheter och återkallar sådana, registrerar rättigheter att använda gemenskapens miljömärke i Finland, deltar i beredningen av tilldelningsgrunderna, skaffar utredningar som miljöministeriet behöver i ärenden som gäller gemenskapens miljömärkning samt deltar i möten som Europeiska unionens behöriga organ håller och, på beslut av miljöministeriet, också i den ovan nämnda tillsynskommitténs möten.

Inom Finlands Standardiseringsförbund SFS rf finns en miljömärkningsnämnd, i vil-

ken de viktigaste myndigheterna, forskningsanstalterna, handeln och industrin samt konsument- och miljöorganisationerna är företrädare.

1.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Rådets förordning om ett gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke antogs 1992. Med stöd av den hade kommissionen i januari 1997 fastställt miljömärkeskriterierna för 12 produktgrupper.

Rådets förordning revideras som bäst. Kommissionens förslag till rådets förordning om ett reviderat gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke (KOM (96) 603 slutlig) kommer att tas upp till behandling i rådet inom en nära framtid. Enligt kommissionens förslag skall förordningen ses över i syfte att klarlägga miljömärkningsprogrammets natur och omfattning. Kommissionen föreslår att en europeisk miljömärkningsorganisation inrättas för uppgiften att fastställa miljömärkeskriterier och koordinera de behöriga organens arbete. Också avgiftssystemet föreslås bli ändrat.

I Europeiska gemenskapens medlemsländer finns nationella bestämmelser om tillsättande av det behöriga organ som rådets förordning kräver. Uppgiften har organiserats på mycket olika sätt i olika länder. I Sverige har organisationen SIS Miljömärkning utsetts till nationellt organ. Organisationen arbetar i anslutning till den svenska standardiseringskommissionen. I Danmark sköts uppgiften av miljöstyrelsen, som lyder under miljö- och energiministeriet, och i Österrike av miljöministeriet. I Norge sköts miljömärkningsuppgifterna av en särskild stiftelse, Stiftelsen Miljömärkning i Norge. På Island hör miljömärkningsfrågorna till miljö- och livsmedelsverket. I England har en miljömärkningsnämnd tillsatts för uppgifterna.

1.3. Bedömning av nuläget

När Finland anslöt sig till Europeiska unionen upphävdes ovan nämnda EES-lag genom lag (1105/1995), med undantag av 5 §, som gäller miljömärket. Enligt sistnämnda lag skall om dess ikraftträdande bestämmas särskilt genom förordning när det gäller upphävandet av bestämmelserna om miljömärket. Paragrafen i fråga har inte kunnat

upphävas förrän särskilda bestämmelser har utfärdats om det behöriga organ som avses i rådets förordning.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Målet för systemet med tilldelning av gemenskapens miljömärke är i enlighet med rådets förordning att främja utformning, produktion, marknadsföring och användning av produkter som under hela sin livscykel har minskad inverkan på miljön och att förse konsumenterna med bättre information om produkternas inverkan på miljön, utan att ge avkall på säkerheten hos produkterna eller för arbetstagare eller väsentligt påverka de egenskaper som gör en produkt användbar.

I propositionen föreslås att SFS-Sertifiointi Oy, som ägs av Finlands Standardiseringsförbund SFS rf, utses till nationellt behörigt organ. Eftersom det föreslås att uppgifter skall tilldelas en privaträttslig organisation, bör lagen innehålla bestämmelser om granskning och övervakning, avgifter, sökande av ändring och brott mot tystnadsplikten.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Gemenskapens program för tilldelning av miljömärke är frivilligt för företagen. Många företag väntas ansöka om miljömärket, för miljöfrågorna har under senare år blivit ett viktigt konkurrensmedel.

Hittills har gemenskapens miljömärkning närmast åsamkat Finland kostnader. Det första och tills vidare enda miljömärket beviljades i Finland i januari 1997 för en målfärg avsedd för inomhusbruk. När bedömningsgrunder fastställs för nya produktgrupper, är det troligt att användningsrättigheter kommer att sökas oftare också hos oss, vilket i sin tur innebär att det behöriga organet får inkomster av miljömärket. En uppskattning av inkomsterna under kommande år försvåras dock av att rätten att använda miljömärket enligt artikel 10 i rådets förordning får sökas endast i det medlemsland i vilket produkten tillverkats eller först släppts ut på marknaden eller till vilket produkten importerats från tredje land.

Åren 1995-1997 har miljöministeriet beviljat Finlands Standardiseringsförbund rf 400

000 mk årligen för de kostnader som arbetet som nationellt organ orsakar. Medlen har tagits av anslagen under momenten 35.01.22 (utveckling och planering) och 35.01.24 (internationellt samarbete). I framtiden bör det nationella organets verkliga behov av statligt stöd beräknas med beaktande av de inkomster som miljömärkningssystemet ger.

Det nationella ansvaret för finansieringen av gemenskapens miljömärkningsprogram kommer sannolikt att öka under de närmaste åren. Det är meningen att rådets förordning skall revideras så, att man bildar en organisation bestående av de nationella behöriga organen och på denna överför merparten av de av kommissionens uppgifter som hänför sig till programmet. Under de första åren avses kommissionen bevilja finansieringsstöd för organisationens verksamhet så, att stödet minskar successivt och upphör helt inom fem år. Meningen är att organisationens återstående kostnader skall täckas med medlemsavgifter från de nationella organen och med de inkomster som märkningen ger.

3.2. Verknningar i fråga om organisation

Genom ett beslut av statsrådet utsågs Finlands Standardiseringsförbund SFS rf till det nationella behöriga organ som avses i Europeiska gemenskapens förordning om ett gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke.

Enligt detta förslag skall alltså en privaträttslig sammanslutning som står utanför statsförvaltningen utses till behörigt organ, fastän organets uppgifter delvis har karaktären av myndighetsuppgifter. Det är nödvändigt att uttryckligen tillsätta organet genom lag, eftersom det är meningen att myndighetsuppgifter skall tilldelas en privaträttslig organisation. Finlands Standardiseringsförbund SFS rf har bolagiserat sin certifieringsverksamhet vid ingången av 1997. Till det bolag som bildades, SFS-Sertifiointi Oy, överfördes bl.a. den verksamhet som gäller miljömärkningen samt certifieringen av kvalitets- och miljösystem. Bolaget ägs i sin helhet av Finlands Standardiseringsförbund SFS rf. Avsikten med omorganiseringen har varit att tydligare skilja åt den bolagiserade

certifieringsverksamheten och den standardiseringsverksamhet som bibehållits inom Finlands Standardiseringsförbund.

Skötseln av det behöriga organets uppgifter kräver särskild sakkunskap på certifieringsområdet. SFS-Sertifiointi Oy besitter redan sådan sakkunskap som behövs. De uppgifter som bolaget sköter inom ramen för det nordiska miljömärkningssystemet hör nära samman med gemenskapens miljömärkning, och det är därför ekonomiskt fördelaktigt att koncentrera dessa uppgifter till en och samma enhet. Åläggs skötseln av uppgifterna en statlig myndighet, måste tilläggsresurser ordnas och ny sakkunskap skapas.

I SFS-Sertifiointi Oy finns en miljömärkningsavdelning som avses sköta de uppgifter som ankommer på det behöriga organet enligt gemenskapens miljömärkningsprogram, dvs. delta i fastställandet av grunderna för tilldelning av miljömärke, behandla ansökningar och informera om märkningen. Principerna för miljömärkningen har fastställts i avdelningens kvalitetshandbok. Enligt den skall förfarandena väljas så, att verksamheten är objektiv och oberoende av alla enskilda intressegrupper samt följer den internationella utvecklingen och beaktar nationella behov. På så sätt tryggas det oberoende och den opartiskhet som rådets förordning kräver av organet.

3.3. Miljökonsekvenser

Gemenskapens program för tilldelning av miljömärke syftar till att främja utformning, produktion, marknadsföring och användning av produkter som är mindre skadliga för miljön och till att förse konsumenterna med bättre information om produkters inverkan på miljön.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid miljöministeriet. Vid beredningen har miljöministeriet hört justitieministeriet, handels- och industriministeriet, finansministeriet samt Finlands Standardiseringsförbund SFS rf och Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 §. *Lagens syfte.* Det föreslås att lagen skall innehålla de nationella bestämmelser som behövs för att verkställa vissa bestämmelser i rådets förordning i Finland. På nationell nivå bör det bestämmas om tillsättande av behörigt organ, granskning och övervakning, avgifter, sökande av ändring, påföljder samt utfärdande av närmare bestämmelser.

2 §. *Behörigt organ.* I paragrafen skall det av Finlands Standardiseringsförbund SFS rf ägda SFS-Sertifiointi Oy utses till det nationella behöriga organ som avses i artikel 9 i rådets förordning. Bolaget uppfyller villkoren i artikel 9.2 i rådets förordning, dvs. att det behöriga organets sammansättning garanterar dess oberoende och opartiskhet och organet tillämpar bestämmelserna i rådets förordning på ett enhetligt sätt. Eftersom det behöriga organets uppgifter är myndighetsuppgifter ur den finska rättsordningens perspektiv, skall organet i sin verksamhet iaktta lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966) och språklagen (148/1922). Lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet revideras som bäst, och därför föreslås att i momentet skall tas in en allmän hänvisning till nämnda lagstiftning.

De personer som i organet sköter uppgifter enligt rådets förordning skall lyda under bestämmelserna om tjänstemannaansvar, vilket för klarhetens skull skall sägas i 3 mom.

3 §. *Granskning och övervakning.* I paragrafen skall vederbörande ministerium och statens revisionsverk ges rätt att granska och övervaka användningen av de anslag i statsbudgeten som anvisats för uppgifter som hänför sig till gemenskapens miljömärkningsprogram samt av de inkomster som fås av tilldelningen och användningen av Europeiska gemenskapens miljömärke.

4 §. *Avgifter.* För både ansökan om rätt att använda märket och användningen av det uppbärs en avgift i enlighet med rådets förordning. I enlighet med artikel 11 i förordningen uppbärs för varje ansökan om tilldelning av märke en ersättning för de kostnader som behandlingen av ärendet orsakar. Med

stöd av nämnda artikel har kommissionen fattat ett beslut om riktlinjerna för uppbörden av avgifter (93/326 EEC Commission decision establishing indicative guidelines for the fixing of costs and fees in connection with the community eco-label). Eftersom behandlingen av ansökningar om miljömärke till sin natur är en myndighetsuppgift, skall lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) iakttas i tillämpliga delar i samband med den. Lagen är tillämplig särskilt när det gäller ansökningar om rätt att använda märket. Om de avgifter som uppbärs för dessa skall bestämmas närmare genom ett beslut av ministeriet.

5 §. *Brott mot tystnadsplikt.* Artikel 13 i rådets förordning innehåller en bestämmelse om tystnadsplikt, enligt vilken behöriga organ och andra berörda personer inte till tredje man får lämna ut konfidentiella upplysningar som de har tagit del av under bedömningen av om en produkt kan tilldelas märket. Artikeln gäller en bred skara av personer. I händelse av brott mot den föreslås en särskild bestämmelse om straff. Enligt denna skall vid brott mot ett förbud som avses i artikel 13 i förordningen tillämpas 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen, såvida inte gärningen omfattas av 40 kap. 5 § strafflagen eller ett strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag.

6 §. *Ändringssökande.* Enligt paragrafen skall besvär över ett beslut genom vilket det behöriga organet har avslagit en ansökan om tilldelning av miljömärke eller lämnat den utan prövning kunna anföras hos länsrätten. På sökande av ändring skall tillämpas förvaltningsprocesslagen (586/1996).

5 §. *Närmare bestämmelser.* I denna paragraf skall vederbörande ministerium bemyndigas att vid behov utfärda närmare bestämmelser om bl.a. avgifterna.

6 §. *Ikraftträdande.* Paragrafen skall innehålla den sedvanliga ikraftträdelsebestämmelsen.

2. Närmare bestämmelser

I lagen skall vederbörande ministerium bemyndigas att vid behov utfärda närmare bestämmelser.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt. Samtidigt skall genom förordning bestämmas om ikraftträdandet av 2 § lagen om upphävande av vissa stadganden i lagen om godkännande av vissa bestämmelser i

Gemensamma EES-kommitténs beslut nr 7/94 om ändring av protokoll 47 och vissa bilagor till EES-avtalet och om tillämpningen av beslutet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

I denna lag bestäms om de frågor som gäller verkställigheten av rådets förordning (EEG) nr 880/92 om ett gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke, nedan *rådets förordning*.

2 §

Behörigt organ

Det behöriga organ som avses i artikel 9 i rådets förordning är i Finland SFS-Sertifiointi Oy.

Det behöriga organet skall i sin uppgift iaktta lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966) och språklagen (148/1922), till den del inte något annat följer av rådets förordning. I fråga om offentlighet för det behöriga organets handlingar gäller vad som bestäms om myndigheters handlingar.

De personer som i det behöriga organet sköter uppgifter enligt rådets förordning handlar i sin uppgift under tjänstemannaansvar.

3 §

Granskning och övervakning

Vederbörande ministerium och statens revisionsverk har rätt att granska och övervaka SFS-Sertifiointi Oy:s verksamhet som behörigt organ.

4 §

Avgifter

I fråga om de avgifter som uppbärs för ansökningar om tilldelning av gemenskapens miljömärke och för användningen av märket iakttas i tillämpliga delar lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) i den mån tillämpliga bestämmelser saknas i Europeiska gemenskapens lagstiftning.

5 §

Brott mot tystnadsplikt

Straff för brott mot ett förbud som avses i artikel 13 i rådets förordning utdöms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen, såvida inte gärningen är straffbar enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller ett strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag.

6 §

Ändringssökande

Besvär över det behöriga organets beslut i ett ärende som gäller tilldelning av miljömärke får anföras hos länsrätten med iakttagande av förvaltningsprocesslagen (586/1996).

7 §

Närmare bestämmelser

Vederbörande ministerium kan vid behov utfärda närmare bestämmelser.

8 §

Ikraftträdande

Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den

1997.

Helsingfors den 30 maj 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Miljöminister *Pekka Haavisto*

